

УДК 327
**СЕПАРАТИЗМ І ПЕРСПЕКТИВА СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ
ДЕРЖАВ НА ТЕРИТОРІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ. ПРИКЛАД ЧЕЧНІ**

Юлія Лесик

*Інститут міжнародних досліджень Вроцлавського університету,
вул. Кошарова, 3, м. Вроцлав, Республіка Польща,
e-mail: jlesyk26@gmail.com*

У світлі останніх подій, пов'язаних з антитерористичною операцією на сході України, все частіше вживають термін «сепаратизм». Розглянуто цей термін з практичного боку. Як приклад обрано чеченський сепаратизм – перспективу створення незалежної держави на території Російської Федерації. Описано обидві чеченські війни та їхні наслідки для Росії. Проаналізовано характерні риси російської зовнішньої політики, скерованої до колишніх радянських республік. Передусім потрібно усвідомити, що Росія надалі живе імперськими ідеями, зокрема в регіоні колишнього Радянського Союзу. Кремль не може погодитись з тим, що такі держави, як Україна, хочуть самостійно будувати свою зовнішню політику. Те саме стосувалось Чечні. Коли всі республіки по черзі оголошували незалежність, тим самим знищуючи комуністичну систему, Москва намагалась втримати вплив на Північний Кавказ, передусім після проголошення незалежності Грузії, Вірменії та Азербайджану. Влада Чечні мріяла про незалежність, на зразок своїх південних сусідів. Необхідно пам'ятати, що Північний Кавказ – це територія стратегічної важливості для Росії, передусім у геополітичному значенні. Адже після незалежності Чечні цього могли домагатись і в Дагестані. Автоматично Росія втратила б стратегічний доступ до Каспійського моря. Аналізуючи викладене, можна зрозуміти такі, а не інші дії Кремля. Однак потрібно також пам'ятати: те, що колишні республіки Україна та Грузія стали незалежними державами, не означає, що вони були спроможні самостійно створювати та вести власну політику – як внутрішню, так і зовнішню. Підтвердженням цих слів стала війна в Абхазії та Південній Осетії з 2008 р., а також те, що відбувається сьогодні на Донбасі. Стаття є аналізом практичного аспекту слова «сепаратизм».

Ключові слова: Російська Федерація; сепаратизм; тероризм; Чечня; війна; терористичний акт.

В історії політичного розвитку країн та навіть цивілізацій неодноразово з'являлись різні форми сепаратизму. Чим є цей процес? У сучасному світі суспільство, вживаючи це слово для опису ситуації в країні, часто не розуміє його значення. Етимологічно термін «сепаратизм» походить від латинського слова «separatus» (відокремлення, окремих), яке спочатку використовували виключно для визначення процесів, що мали місце в суспільно-релігійному житті [6]. Після розпаду Радянського Союзу російські науковці вирізнили поняття політичного сепаратизму – рух за територіальне відділення тієї чи іншої частини держави з метою створення нового державного утворення або надання окремій частині держави автономії за національною, мовною або релігійною ознакою [10]. Слідуючи за цим поясненням, все, що відбувалося в Чеченській Республіці, можна визнати політичним сепаратизмом.

Війну в Чечні одразу ж визнали внутрішньою проблемою Росії. Незважаючи на те, що міжнародне громадянське суспільство неодноразово звертало увагу на

масові порушення прав і свобод людини, рішучих дій з боку країн Заходу не вистачало. Наголосимо, що цей конфлікт і сьогодні остаточно не вирішений. Про чеченських терористів, які борються за свободу та незалежність Чечні, можна дізнатися завдяки засобам масової інформації.

Військові дії, що проходили на відносно невеликій території та тривали короткий час, записали на сторінках історії як одні з найважливіших подій ХХ століття. Передусім вказали на слабкість Росії як держави у кожному аспекті, починаючи від політичного і закінчуючи військовим та соціальним. Незважаючи на найсучаснішу технологію та зброю, російським військам не вдалось подолати чеченських бойовиків, які відзначились не лише бойовим завзяттям, а й використанням переваги відомої території. Насамперед таку ситуацію можна було зауважити під час першої чеченської війни, яка тривала упродовж 1994–1996 рр.

Ситуація, що розвивається сьогодні на території Східної України, схематично нагадує події в Чеченській Республіці з однією важливою різницею – Донбас не був частиною Російської Федерації. Крім цього, Москва офіційно не визнала присутності своїх військ під Донецьком та Луганськом. Бойовики, з якими бої ведуть українські військовослужбовці, вимагають політичної незалежності цієї території від Києва, як свого часу боролася Чечня за незалежність від Москви. Однак потрібно пам'ятати, що росіяни і чеченці значно більше різняться, ніж українці Заходу та Сходу.

1. БЕЗПОСЕРЕДНІ ТА ОПОСЕРЕДКОВАНІ ПРИЧИНИ ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ

Чеченці – це російська назва народу, який сам себе називає *нохчій*, а свою країну – Ічкерія [13]. Сьогодні представників цього народу налічують приблизно 1 млн. Їхня країна розташована на Північному Кавказі, у басейні річки Терек. Чеченська Республіка займає 19,3 тис. км², сьогодні існує зі статусом автономної республіки, однак надалі претендує на статус незалежної, суверенної країни. Географічне положення республіки відображено на рис. 1.

Населення Чечні дуже різноманітне. Обидві війни вплинули на етнічну структуру цієї території. У табл. 1 перелічено найчисленніші народи, які живуть на території Чеченської Республіки.

У таблиці застосовано метод порівняння для показу контрасту між структурою, яка існувала перед першою чеченською війною, та структурою, яка існує сьогодні. За структурою населення Чеченської Республіки (табл. 1.) у ній значно зменшилося число росіян, які мешкають на території республіки. Число чеченців, натомість, збільшилось, порівнюючи з 1989 роком. Вони належать до корінних жителів Кавказу, з'явилися приблизно 5 тис. років тому. Незважаючи на те, що їхні землі неодноразово захоплювали інші народи, усе ж зберегли власну культуру та рідну мову.

Інформація про перші сутички з росіянами датована 1732 роком. Тоді відділ царських військ повністю знищили. Практично від кінця XVIII ст. аж до 1944 р. тривала безперервна боротьба росіян за підкорення народів Кавказу [5].

Рис. 1. Географічна карта Чеченської Республіки
(Джерело: <http://forexaw.com>)

Таблиця 1

Структура населення Чеченської Республіки (Джерело: <http://www.gks.ru>)

Національність	1989	%	2002	%	2010	%
Чеченці	715 306	66	1 031 647	93,47	1 206 551	95,08
Росіяни	269 130	24,8	40 664	3,68	24 382	1,92
Кумики	9 591	0,9	8 883	0,8	12 221	0,96

Об'єднання Чечні, Дагестану, Кабардії та Осетії під керівництвом шейха Узун-Хаджі відбулося 1919 р. Так утворився незалежний Емірат Північного Кавказу. Шейхові вдалося дійти згоди з більшовиками, які запропонували широку автономію новій державі. Однак 1921 р. країну позбавили автономії і поділили на Гірську Радянську Республіку та Дагестан [13]. У відповідь на це виникли збройні сутички, які тривали до 1925 р. Радянська влада прагнула будь-якою ціною залагодити бойовий настрій чеченців, отож виділила провінцію з так званої Гірської Республіки, а 1936 р. його переформували у Чечено-Інгуську Автономну Республіку. Однак ці дії не сприяли покращенню ситуації. Приводом була також політика НКВС – загальний терор спричиняв подальші вибухи збройних сутичок. Під час Другої світової війни чеченське питання відійшло на другий план. Сталінський режим звинуватив чеченців за колаборацію з нацистами, і 1944 р. НКВС розпочав репресії чеченського народу. Організовано депортації чеченців та інгушів. Загалом депортували 400 000 осіб. Чечено-Інгуську Автономну Республіку ліквідували 1946 р. Її частину приєднали до Дагестану. Повернутись на свої землі чеченцям дозволили тільки 1957 року, коли до влади прийшов Микита Хрущов. Повернули і статус народу, який мешкає на території СРСР, однак це не стосувалося корінних земель.

В утвореній Чеченській АРСР чеченці були меншістю, у 80-х роках ХХ ст. автономія стала єдиною радянською республікою, де більшість становили корінні жителі. Водночас ця республіка була однією з найбідніших – безробіття сягало майже 90 % [4]. У цей час на території республіки повстало кілька політичних партій, здебільшого вимагаючи збільшення автономії республіки. Однією з таких партій була Вайнарська демократична партія, яку очолював Зелімхан Яндарбієв. Своєю ціллю вона вважала незалежність Чечні.

Використовуючи ситуацію, що панувала в Москві у вересні 1991 року, опозиція перейняла владу в республіці. Перший секретар місцевої комуністичної партії Доку Завгаєв врятувався втечею. У республіці створили Народну гвардію, яку очолив генерал Джохар Дудаєв; у жовтні цього ж року його обрали президентом Чечні-Інгушетії. Так офіційно проголосили незалежність республіки. Росія не визнала цього факту. До республіки делегували 2 тис. військовослужбовців та бронетехніку. Однак затримались вони перед кордоном, не порушуючи його. З Кремля не дійшов офіційний указ. Борис Єльцин, який очолював Росію, не бажав розпочинати відкритий збройний конфлікт, передусім на Кавказі. Отож чеченці перейняли політичну та економічну владу в республіці. Такої ситуації в історії Російської Федерації ще не було.

У червні 1992 року від Чечено-Інгуської республіки вирішили від'єднати Інгушетію, створюючи окрему республіку, однак залишалась вона на території Росії. Джохар Дудаєв не піддавався натискам з боку Москви, надалі залишаючись при своїх вимогах про незалежність Чечні. Водночас прийняли дуже важливе рішення – громадянам республіки дозволили законно володіти вогнепальною зброєю. Мета була одна – збільшення збройної сили республіки на випадок агресії з боку Росії. Також вели активну політику для того, щоб отримати підтримку на міжнародній арені, передусім від мусульманських країн. Президент Чечні розраховував на допомогу у випадку відкритого конфлікту з Москвою. Зріс тиск на поглиблення співпраці народів Кавказу задля збільшення автономії.

Початково Росія не чинила жодних рішучих дій стосовно ситуації, яка панувала у збунтованій республіці, однак дійшло до введення економічної блокади. Такі дії мали загалом у значний спосіб послабити молоду країну. Чеченцям довелося діяти в нелегальний спосіб. У ці роки дуже активно розвинулись злочинні структури, так звана «чеченська мафія». Сприяла цьому також ліберальна політика чеченської влади, яка дозволила носити вогнепальну зброю кожному. Крім цього, рішуче відокремлення від російського правосуддя притягнуло до республіки кримінальний елемент з інших кавказьких республік. У Чечні зросли кількість викрадень для викупу, розбійництво та інше [1].

Незважаючи на спроби Джохара Дудаєва, незалежність Чечні не вдалося довести до міжнародного визнання. Єдиним союзником влади з Грозного був тодішній президент Грузії Звіад Гамсахурдія, який після громадянської війни 1991 року втратив владу у своїй країні. Дудаєв намагався зміцнити свою владу усіма можливими способами. З цією метою навіть підтримав абхазців проти Грузії, направляючи кілька сотень бойовиків відділу Шаміля Басаєва для

заколоту [11]. Однак навіть остаточна перемога абхазців не змінила ситуації у Чечні. Суспільство жило на щораз гіршому рівні. Панувала загальна бідність серед людей. Така ситуація не впливала позитивно на статус президента. Його режим поступово послаблювався. Щораз більше політиків згадувало про відмову від незалежності. Щораз більше користі вбачали вони в приєднанні до Росії зі статусом автономної республіки.

Уже 1993 року дійшло до перших боїв між військами, які підпорядковувалися президентові, та військами, підвладними опозиції. Отож 17 квітня президент відправив у відставку уряд та ввів надзвичайний стан у країні, також проголосив президентську систему влади в республіці. У лютому 1994 року опозиція звернулася за допомогою до Росії. Передусім планували за допомогою російських військ усунути від влади Дудаєва. Москва звернулася до президента, даючи йому останній шанс: запропонувала признати його режим, якщо він підпише федераційний союз. Цю пропозицію було відкинуто, отож Кремль міг переказати всі кошти для опозиції на боротьбу з «тираном».

На президента Дудаєва 30 травня 1994 року організували замах. У ньому простежувався слід російських спецслужб. Внаслідок вибуху бомби загинули віце-міністр та міністр внутрішніх справ Чечні, поранили також дружину президента, а Дж. Дудаєв у цьому інциденті не постраждав. Опозиція усе ж не піддавалася, і 25 листопада 1994 року відділи опозиційної Тимчасової Ради з допомогою російських військ, які працювали під прикриттям, а також при підкріпленні гелікоптерів та бронетехніки завершили штурм столиці Чечні (м. Грозний). Однак сил Дудаєва недооцінили. Атакуючих розбили – до неволі потрапило 70 російських військовослужбовців. Кремль зазнав цілковитої поразки.

Російська влада прийняла рішення надати допомогу чеченській опозиції тому, що Москва вбачала загрозу для територіальної цілісності у випадку подальшого толерування незалежних дій збунтованої республіки. Така пасивна політика могла довести у майбутньому до розпаду Російської Федерації. Ще одним аргументом, який доволі часто трапляється в науковій літературі, є проблема замовлень військового комплексу. Після розпаду СРСР Росія потрапила в глибоку економічну кризу. Це спричинило неминуче падіння держави. Необхідні значні кошти задля порятунку країни. Збройний конфлікт сприяв великим замовленням уряду на військово-устаткування, а це створювало значний шанс на порятунок внутрішньої економіки. Для російського війська це була можливість уникнення редукції кадрів.

2. ПЕРША ЧЕЧЕНСЬКА ВІЙНА

В результаті подій з 25 листопада 1994 року президент Росії Борис Єльцин підписав таємний декрет № 2137-с, рівнозначний з початком підготовки до збройної інтервенції в Чечню [12]. Важливо, що в російському уряді панував розлам у цій справі. Проти війни у такому вигляді були тодішній прем'єр Віктор Черномірдин, міністр закордонних справ Андрей Козирев, а також голова розвідки Євгеній Прімаков (їх вважали прихильниками ведення війни руками

самих чеченців). Однак 11 грудня 1994 року видали наказ на наступ російських військ, згрупованих на кордоні з Чечнею.

Аналізуючи чинники, які стали безпосередньою причиною такого, а не іншого рішення Москви, можна вважати його логічним. Передусім російський уряд не міг дозволити собі толерантність щодо прагнення незалежності чеченців. Це могло спровокувати ефект доміно, слугувати небезпечним сигналом для інших федеративних республік. Окрім цього, увагу привертала перевага російських військ. Росіяни були переконані у швидкій перемозі: планували завершити інтервенцію протягом семи днів. За найважливішу ціль обрали знищення військ Дудаєва та здобуття Грозного. У першій фазі конфлікту число російських військовослужбовців сягало 40 тис., на боці чеченців було лише 12 тис. Російська перевага була значною, тож не дивує переконання російської влади, що війна буде блискавичною. Планували, що війська практично без жодних значних перешкод займуть цілу територію республіки. Росіяни не сподівалися, що навіть цивільне населення створюватиме спротив інтервенції, блокуючи доїзні дороги до найбільших міст республіки. Цієї проблеми не вдалося розв'язати за допомогою мирних методів, тобто без непотрібного застосування сили.

Ще однією важливою проблемою були масові відмови російських солдат у подальшому несенні військової служби, а в крайніх випадках навіть дезертирство. Несподіваною була також детермінація чеченського народу – не тільки бойовиків, а й цивільного населення [9].

Росіяни у цій війні потерпіли поразку. Не вдалось зламати чеченську волю. Однак Москва не забула цього, а тим паче не вибачила такої компрометації. Нагода помсти з'явилася вже 1999 року. Великі зміни торкнулися верхівки російської влади. Щоб усе заплановане відбулося, потрібно було знайти спільного ворога, який би навів страху на російський народ. І тоді з'явиться людина, яка допоможе та рішучими діями помститься за кривду цілого народу. Саме в такий спосіб планували довести Володимира Путіна до посади президента Російської Федерації. План був надзвичайно простим. Потрібно було зорганізувати декілька терористичних актів, настільки шокуючих, щоб цілий народ у всіх закутках країни огорнула безмежна паніка. Для цього знадобився також один спільний ворог, якого можна було б звинуватити у всіх подіях.

3. ДРУГА ЧЕЧЕНСЬКА ВІЙНА

Усе почалося 31 серпня 1999 року. У цей день дійшло до вибуху бомби у торговому комплексі «Охотний ряд», що у Москві. Внаслідок вибуху поранили 41 людину [8]. У теракті звинуватили чеченців, незважаючи на те, що у ньому зізналась Армія визволення Дагестану. Однак і сьогодні не підтверджено існування такої організації.

Вже через кілька днів, 4 вересня 1999 року, пролунав наступний вибух. Цього разу підірвали вантажний автомобіль, який знищив житловий будинок, де проживали сім'ї російських військовослужбовців [7].

Вночі з 9 на 10 вересня у повітря злетів 8-поверховий житловий будинок на півдні Москви по вулиці Гур'янова. В результаті вибуху загинуло 106 осіб, а 609

було поранено. Для цієї трагедії використали 350 кілограмів тротилу, мішки з яким розмістили у підвальному приміщенні будинку [3].

Наступний теракт відбувся 13 вересня 1999 року, у результаті вибуху цілковито знищено 8-поверховий житловий будинок по вулиці Каширське Шосе, що також у Москві. Внаслідок трагедії 124 жителів загинуло, 9 отримало травми різного ступеня важкості. Вибух здійснили над ранком, тож здебільшого мешканці у той час перебували у помешканнях. Вибуховою хвилею у сусідніх будинках розтрощило віконне скло [2].

За кілька днів ще один вибух пролунав у Волгодонську, в результаті нього також знищено житловий будинок. Цього разу вибуховий пристрій розмістили у вантажівці. Цей автомобіль припаркували під будинком, отож сила вибуху та результат були суттєвішими. Внаслідок теракту 18 осіб загинуло та аж 15 тис. було поранено.

Російські ЗМІ винними назвали Шаміля Басаєва та Хаттаба. Однак ті звинуватили у всьому Кремль. Дуже пам'ятною була промова тодішнього прем'єр-міністра Російської Федерації Володимира Путіна, в якій він офіційно оголосив війну терористам, яких російські війська мали переслідувати навіть у туалетах. Зазначимо, що ще не було офіційно відомо, ким є оці «терористи», однак обвинувачено чеченців.

Серед російського народу розпочалася справжня масова паніка. Підозрювали кожного з кавказькою зовнішністю. Справжніх доказів причетності чеченців до хоча б одного теракту не було, однак звинувачення висунули одразу. Коли виринула справа з «вправами» для спецслужб у Рязані, вперше з'явилася версія про те, що за терактами могла стояти сама влада. Тоді вдалося уникнути смерті багатьох людей тільки завдяки спостережливості мешканців будинку: вони звернули увагу на дивних осіб, які вносили великі продуктові мішки у підвальне приміщення будівлі. Особливу увагу привернув автомобіль цих осіб, номерні знаки якого підробили не надто старанно. Коли занепокоєні мешканці викликали патруль міліції, ті знайшли у мішках гексоген та оголосили пошукову операцію на території області, блокуючи виїзні шляхи з міста. Дякуючи злагодженим діям ростовських служб, затримали підозрюваних, які виявились співробітниками Федеральної Служби Безпеки. Тільки тоді керівництво ФСБ оголосило, що все це було тренуванням для місцевої міліції, щоб перевірити реакцію на таку ситуацію. Однак виявилось, що місцевий відділ спецслужби нічого про плановане тренування не знав. Свідчення окремих працівників ФСБ також були суперечливими, тож цілком нормальним явищем стала недовіра людей, особливо мешканців будинку, на якому проводили такий експеримент.

Аналізуючи все, що відбувалось у цей час і згодом, можна дійти висновку, що все докладно спланували як великомасштабну операцію, ефектом якої мало бути призначення нового президента Російської Федерації. Після терактів рейтинги Володимира Путіна почали стрімко зростати. З людини, якої майже ніхто не знав, виріс перший захисник російського народу перед спільним ворогом, яким проголосили усіх чеченців. У суспільстві склалось враження, що загрози слід очікувати всюди та будь-коли. В особі Путіна побачили надію на

безпеку та стабільність. Теракти передували другому введенню російських військ на територію збунтованої республіки. Однак, як виявилось, Москві не вдалось підкорити бунтарів.

Серед еліти чеченських бойовиків 2007 року виникла думка утворення віртуальної країни – Кавказького Емірату. Росіяни це утворення одразу зарахували до терористичних угруповань. Головною ідеєю творців Емірату було з'єднання всіх північнокавказьких земель, на яких поширений джихад моджахедами. Утворено так звані вілаєти Кавказького Емірату, а серед них: Вілаєт Дагестан, Вілаєт Нохчийчо, Вілаєт Гіалгіайчо, Вілаєт Ногайський Степ (Ставропольський край, північ Краснодарського краю), Вілаєт Черкесія (Республіка Адігея, південь Краснодарського краю), Об'єднані Вілаєти Кабарди, Балкарії і Карачаю (Кабардино-Балкарія, Карачаївський, Малокарачаєвський та Усть-Джегутінський райони Карачаєво-Черкесії). Від початку існування цей проект очолював Доку Умаров. На початку 2014 року російські ЗМІ подали інформацію про смерть лідера, її підтвердили у березні, коли обрали нового еміра. Організація справді може бути небезпечною для Росії, оскільки бойовики, які до неї належать, спроможні до радикальних дій задля досягнення поставленої мети. Доказом цього були вибухи в громадському транспорті та на залізничному вокзалі у Волгограді, безпосередньо перед Олімпійськими іграми 2014 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Басаев Шамиль Салманович, Агентство федеральных расследований. – Режим доступа : <http://fb.ru/persprint/6.html>, 25.12.2013.
2. Варцаба В. Теракт в Волгодонске. Десять лет спустя. – Режим доступа : <http://volgodon.org/ru/events/8-articles/15-teract-in-volgodonsk>, 16.11.2013.
3. Взрыв жилого дома на Каширском шоссе. Прошло семь лет. – Режим доступа : <http://ria.ru/spravka/20060913/53817071.html>, 17.12.2013.
4. Воронин Д. За счёт чего жила Чечня? / Д. Воронин. – Режим доступа : <http://www.ogoniok.com/archive/2000/4630-2/60-50-51/>, 05.08.2014.
5. Кузнецов Б. М. 1918 год в Дагестане / Кузнецов Б. М. – Режим доступа : <http://www.dk1868.ru/history/DAGESTAN.htm>, 01.10.2014.
6. Наконечный В. С. Сепаратизм: понятия та підходи до тлумачення [Електронний ресурс] / В. С. Наконечный. Режим доступа : http://fsn.fhum.info/pdf/84/84_127-132.pdf, 05.11.2014.
7. Новосельская А. Понедельник в России объявлен днем траура по погибшим в Москве и Буйнакске / А. Новосельская. – Режим доступа : <http://www.ng.ru/events/1999-09-11/traur.html>, 17.12.2013.
8. Теракт в Буйнакске в 1999 году. – Режим доступа : <http://www.aif.ru/dontknows/file/1330925>, 04.07.2014.
9. Теракт в ТК «Охотный ряд» в Москве 31 августа 1999 года. Справка, РИА Новости. – Режим доступа : <http://ria.ru/society/20090831/183078731.html#ixzz2tfl9iz66>, 17.12.2013.
10. Хамідова З. Х. Проблеми становлення і розвитку чеченської мови, Нахська бібліотека / З. Х. Хамідова. – Режим доступа : http://zhaina.com/2006/06/07/problemy_stanovlenija_razvitija.html, 05.11.2014.
11. Brodowski J. Czeczenia – Rosja. Mity i rzeczywistość / J. Brodowski, M. Smoleń. – Kraków, 2006. – S. 13.
12. Czarnota Z. Czeczenia / Z. Czarnota, Z. Moszumański. – Warszawa, 1995. –S. 19.

13. *Grochmalski P. Wojna w Czeczenii / P. Grochmalski // Spory i konflikty międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne / P. Grochmalski; pod redakcją prof. d-ra. hab. W. Malendowskiego. – Wrocław, 2000. – S. 270.*

14.

Стаття надійшла до редколегії 21.04.2015

Прийнята до друку 15.05.2015

SEPARATISM AND FUTURE PERSPECTIVE OF CREATION NATIONAL STATES IN RUSSIAN FEDERATION. THE CHECHEN REPUBLIC

Yulia Lesyk

*Institute of International Studies of Wrocław University,
3, Koszarova Str., Wrocław, Poland,
e-mail: jlesyk26@gmail.com*

During the present situation connected with takeover operation launched with Ukrainian government on the east of Ukraine, word “separatism” became very popular. This paper is trying to explain this concept in practical way. As an example the author is quoting Chechen separatism – the perspective of creation independent national state in Russian Federation. This study is very important in context of understanding Russian foreign policy, especially in relations with post-Soviet States. Russian Federation is very active in republics of North Caucasus. It is very important for Cremlin to hold the position, especially in Chechnya and Dagestan. After the collapse of the Soviet Union Chechens craved for the independence, and Russia couldn't afford it. The first Chechen War began in 1994, and was one of the bloodiest conflicts in postsoviet area. Russian soldiers distinguished themselves with huge cruelty, especially towards civilians.

From the very beginning the war in Chechnya was recognized as the internal problem of Russia. Although non-governmental organizations were paying attention to mass infringements of basic human rights for so many times, determined actions were missing on the part of western states. The very important fact is, that the conflict still hasn't been definitely resolved. It is possible to learn about Chechen terrorists which are fighting for the freedom and the independence of Chechnya above all thanks to media, especially those Russian. But whether it is possible to regard those news as credible? Or is it just a very good Russian media propaganda?

In September 1999 the world had to deal with horrible terrorist attacks on blocks of flats in a few Russian cities. Hundreds of people were murdered. Russian society started to look for the answers for too many questions, for example, who could do such a horrible things? Who could kill so many people in the middle of the night, while most of them were sleeping? The Prime Minister of Russian Federation, Vladimir Putin founded the answers incredibly fast. He decided, that Chechens were guilty. It was a very good reason for new leading Russian army into Chechnya. Automatically, the popularity of Vladimir Putin in Russian society soared incredibly fast. It was a kind of worldwide phenomenon. He used the peoples' fear in the best possible way. But was it right? Were the Chechens really guilty? Even nowadays it is very hard to say. The fact was, that it was the beginning of The Second Chechen War, which was officially called “antiterrorist operation”. From that moment Russian society had to deal with many terrorist attacks against civilians. The most horrible and cruel were in Dubrovka theatre and in primary school in Beslan. Especially the second one was the most shocking for people all around the world. Innocent children became victims. Whose fault was that? Again, were the Chechens guilty or maybe it wasn't so easy?

The author of this is trying to find the answers for all this questions. She is analysing all the factors of this hard and complicated situation. Also, she is trying to find the reasons in the history of Chechnya, especially in the presence of Russian Federation on North Caucasus.

Key words: Russian Federation; separatism; terrorism; Chechen Republic; war.

**СЕПАРАТИЗМ И ПЕРСПЕКТИВА СОЗДАНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ГОСУДАРСТВ
НА ТЕРРИТОРИИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ. ПРИМЕР ЧЕЧНИ****Юлия Лесик**

*Институт международных исследований Вроцлавского университета,
ул. Кошарова, 3, г. Вроцлав, Республика Польша,
e-mail: jlesyk26@gmail.com*

В свете последних событий, связанных с антитеррористической операцией на востоке Украины, популярным стал термин «сепаратизм». Рассмотрен этот термин с практической стороны. Как пример избран чеченский сепаратизм – перспектива создания независимой страны на территории Российской Федерации. Представлены обе чеченские войны, а также их последствия для России. Такой анализ очень важен, особенно для понимания русской внешней политики, направленной в сторону бывших советских республик.

Ключевые слова: Российская Федерация; сепаратизм; терроризм; Чечня; война; террористический акт.